הַגָּה: יְחוּר שֶׁל אִילָן *שֶׁנִּפְשַׁח מֵעֲרֶב שַׁבָּת מִן הָאִילָן וּבוֹ פֵּרוֹת, מֻתָּר לְתֵלֶשׁ הַפֵּרוֹת מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת (רבינו ירוחם נתיב י״ב חלק ב׳) (ח׳]): **ט** [צ]**צְנוֹר הַמְקַלֵּחַ מַיִם מִן הַגֶּג שֶׁעָלוּ בּוֹ קַשִּׁים** (מו) **וַעֲשָׂבִים שֶׁסּוֹתְמִים וּמְעַכְּבִים קִלּוּחוֹ וּמֵימָיו יוֹצְאִים וּמִתְפַּשְּׁטִים בַּגֶּג וְדוֹלְפִים לַבַּיִת,** (מז) **מִמֵּעֲכָן בְּרַגְלוֹ * בְּצִנְעָה, דְּכֵיוָן דִּמְתַקֵּן עַל יְדֵי שְׁנוּי הוּא שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה אֶלָּא בְּרַגְלָיו, בְּמָקוֹם פָּסִידָא לֹא גָּזְרוּ רַבָּנָן:** י [ק]**הֶדֵס מְחֻבָּר,** (מח) **מֻתָּר** (ט) **לְהָרִיחַ בּוֹ. [*] אֲבָל אֶתְרוֹג וְתַפּוּחַ וְכָל דָּבָר הָרָאוּי לַאֲכִילָה, אָסוּר לְהָרִיחַ בּוֹ בְּמְחֻבָּר שֶׁמָּא** (מט) **יִקַּח אוֹתוֹ לְאָכְלוֹ: יא** (נ) [ר]**הַשּׁוֹרֶה חִטִּים וּשְׁעוֹרִים וְכִיּוֹצֵא בָּהֶם בְּמַיִם, הֲרֵי זֶה** (נא) **תּוֹלָדָת זוֹרֵעַ וְחַיָּב** (י) (נב) **בְּכָל שֶׁהוּא.** הַגָּה: וּמֻתָּר (נג) לְהַעֲמִיד (יפ) עֲנָפֵי אִילָנוֹת בְּמַיִם בְּשַׁבָּת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיוּ בָּהֶם פֵּרוֹחִים כְּבָר שִׁיעוּר שֶׁל אִילָן *שֶׁנִּפְשַׁח מֵעֲרֶב שַׁבָּת מִן הָאִילָן וּבוֹ פֵּרוֹת, מֻתָּר לְתֵלֶשׁ הַפֵּרוֹת מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת (רבינו ירוחם נתיב י״ב חלק ב׳) (ח׳]): **ט** [צ]**צְנוֹר הַמְקַלֵּחַ מַיִם מִן הַגֶּג שֶׁעָלוּ בּוֹ קַשִּׁים** (מו) **וַעֲשָׂבִים שֶׁסּוֹתְמִים וּמְעַכְּבִים קִלּוּחוֹ וּמֵימָיו יוֹצְאִים וּמִתְפַּשְּׁטִים בַּגֶּג וְדוֹלְפִים לַבַּיִת,** (מז) **מִמֵּעֲכָן בְּרַגְלוֹ * בְּצִנְעָה, דְּכֵיוָן דִּמְתַקֵּן עַל יְדֵי שְׁנוּי הוּא שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה אֶלָּא בְּרַגְלָיו, בְּמָקוֹם פָּסִידָא לֹא גָּזְרוּ רַבָּנָן:** י [ק]**הֶדֵס מְחֻבָּר,** (מח) **מֻתָּר** (ט) **לְהָרִיחַ בּוֹ. [*] אֲבָל אֶתְרוֹג וְתַפּוּחַ וְכָל דָּבָר הָרָאוּי לַאֲכִילָה, אָסוּר לְהָרִיחַ בּוֹ בְּמְחֻבָּר שֶׁמָּא** (מט) **יִקַּח אוֹתוֹ לְאָכְלוֹ: יא** (נ) [ר]**הַשּׁוֹרֶה חִטִּים וּשְׁעוֹרִים וְכִיּוֹצֵא בָּהֶם בְּמַיִם, הֲרֵי זֶה** (נא) **תּוֹלָדָת זוֹרֵעַ וְחַיָּב** (י) (נב) **בְּכָל שֶׁהוּא.** הַגָּה: וּמֻתָּר (נג) לְהַעֲמִיד (יפ) עֲנָפֵי אִילָנוֹת בְּמַיִם בְּשַׁבָּת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיוּ בָּהֶם פֵּרוֹחִים כְּבָר שִׁיעוּר שֶׁל אִילָן *שֶׁנִּפְשַׁח מֵעֲרֶב שַׁבָּת מִן הָאִילָן וּבוֹ פֵּרוֹת, מֻתָּר לְתֵלֶשׁ הַפֵּרוֹת מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת (רבינו ירוחם נתיב י״ב חלק ב׳) (ח׳]): **ט** [צ]**צְנוֹר הַמְקַלֵּחַ מַיִם מִן הַגֶּג שֶׁעָלוּ בּוֹ קַשִּׁים** (מו) **וַעֲשָׂבִים שֶׁסּוֹתְמִים וּמְעַכְּבִים קִלּוּחוֹ וּמֵימָיו יוֹצְאִים וּמִתְפַּשְּׁטִים בַּגֶּג וְדוֹלְפִים לַבַּיִת,** (מז) **מִמֵּעֲכָן בְּרַגְלוֹ * בְּצִנְעָה, דְּכֵיוָן דִּמְתַקֵּן עַל יְדֵי שְׁנוּי הוּא שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה אֶלָּא בְּרַגְלָיו, בְּמָקוֹם פָּסִידָא לֹא גָּזְרוּ רַבָּנָן:** י [ק]**הֶדֵס מְחֻבָּר,** (מח) **מֻתָּר** (ט) **לְהָרִיחַ בּוֹ. [*] אֲבָל אֶתְרוֹג וְתַפּוּחַ וְכָל דָּבָר הָרָאוּי לַאֲכִילָה, אָסוּר לְהָרִיחַ בּוֹ בְּמְחֻבָּר שֶׁמָּא** (מט) **יִקַּח אוֹתוֹ לְאָכְלוֹ: יא** (נ) [ר]**הַשּׁוֹרֶה חִטִּים וּשְׁעוֹרִים וְכִיּוֹצֵא בָּהֶם בְּמַיִם, הֲרֵי זֶה** (נא) **תּוֹלָדָת זוֹרֵעַ וְחַיָּב** (י) (נב) **בְּכָל שֶׁהוּא.** הַגָּה: וּמֻתָּר (נג) לְהַעֲמִיד (יפ) עֲנָפֵי אִילָנוֹת בְּמַיִם בְּשַׁבָּת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיוּ בָּהֶם פֵּרוֹחִים

[צ] כְּתִבוֹת ס׳ (ע״א) בְּרֵיתָא וּכְתָבוּהוּ הָרִי״ף (שבת סא.) וּרא״ש בְּפֶרֶק כ״ב דְּשַׁבָּת (סי׳ ד׳). ק סֵפֶר (ל״ו [ל״ז]) (ע״ב) בְּגִרְסַת הָרִי״ף (שם יח.) וְהָרא״ש (פ״ג סי׳ כה) וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ״ם שָׁם בְּפֶרֶק כ״א (ה״ז). ר רַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ח׳ (ה״ב) וְכָתַב הָרַב הַמַּגִּיד שֶׁהוּא מִסְּוּגְיָא דִּזְבָחִים פֶּרֶק דָּם חַטָּאת (צד:).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

י **[בשו״ע] אֲבָל אֶתְרוֹג כו׳.** עַיִן מַה שֶּׁכָּתַב אֲדוֹנִי אָבִי זְקֵנִי בִּכְכוֹר שׁוֹר בְּשַׁבָּת דַּף ע״ג (ע״ב), שֶׁרַשַּׁ״י בְּסֻכָּה דַּף ל״ז (ע״ב ד״ה אכל) כָּתַב דְּהָאוֹכְלוֹ בְּמֻחְבָּר אֵין לְךָ תּוֹלֵשׁ גָּדוֹל מִזֶּה, וְלָכֵן יֵשׁ לְהִמָּחוֹת בְּיַד הַטּוֹעִים וְהוֹלְכִים לְגִנּוֹת בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְקוֹטְפִים פֵּרוֹת מִן הַמֻּחְבָּר וְאוֹכְלִים וְרָאוּי לְמָנוֹת אֲנָשִׁים עַל זֶה עַד שֶׁיִּשְׁתַּקֵּעַ הַדָּבָר כו׳, וְעַיִן שָׁם דִּמְיְתֵי מַעֲרוּבִין דַּף ק׳ (ע״ב) דִּתְלִישָׁה בְּרֶגֶל הֲוֵי תְּלִישָׁה. וְעַיִן בֶּהָר הַכַּרְמֶל סִימָן (ט׳) [כ״ג] וְעַיִן בְּסֵפֶר מִשֶּׁה יְהוּדָה (סק״ב) הֵבִיאוּ בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ד) דְּבָרִים (הַצָּרִיךְ) [שֶׁצָּרִיךְ] לְזָהֵר הַיּוֹשְׁבִים בַּגִּנּוֹת בְּשַׁבָּת שֶׁלֹּא יִשְׁלוּ יְדֵיהֶם בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ בְּפֵרְדֵּס חֲבֵרוֹ, גַּם לֹא יְשַׁלֵּיךְ זְרָעִים בִּמְקוֹם יְרִידַת גְּשָׁמִים שֶׁסּוֹפָם לְהִצְמַח, גַּם לְעַנֵּין טלטול בְּכָל הַגַּן וּלְהוֹצִיא מִן הַבָּתִּים לְגַן צָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה מְצִיאוּת לְאִסּוּר וְצָרִיךְ לְשָׁאל פִּי חָכָם בְּאֵיזֶה מְצִיאוּת, (וְעַיִן לְקַמָּן סִימָן שנ״ח בְּט״ז סָעִיף קָטָן ה׳ שֶׁכָּתַב מֵהַאי טַעְמָא רְאוּי שֶׁלֹּא לֶאֱכל בְּגִנָּה בְּשַׁבָּת כו׳ וְהֵבִיאוּ בֵּאֵר הֵיטֵב שָׁם (סק״ט)). גַּם הַקּוֹשְׁרִים חֲבָלִים בְּאִילָן וּמוֹשִׁיבִים קְטַנִּים בְּהוֹלְכָה וְהֲבָאָה עוֹשִׂים כַּמָּה אִסּוּרִים וְצָרִיךְ לְמֵחוֹת בְּיָדָם, עַיִן שָׁם. וְעַיִן בְּשו״ת נוֹדַע בִּיהוּדָה מַהְדוּרָא תִּנְיָנָא סִימָן ל״א בְּבֵאוּר דִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם (פ״ח ה״ב) בְּמִשְׁקֶה מַיִם לְזֹרְעִים. עַיִן שָׁם:

בֵּאוּר הַלָּכָה

וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּכַד שֶׁל תְּבוּאָה שֶׁעוֹמֵד עַל גַּבֵּי קַרְקַע אֲפִלּוּ אִם הוּא נָקוּב מֻתָּר לְהַגְבִּיהוּ וּלְהַנִּיחוֹ עַל גַּבֵּי הַשֻּׁלְחָן, וּרְאָיָה מִמַּה דְּאִיתָא בַּגְּמָרָא מ״ה (ע״א) **וְהוּבָא בְּסִימָן** ש״י (סק״ב) **דְּחִטִּין שֶׁזָּרְעָן בְּקַרְקַע וַעֲדַיִן לֹא הִשְׂרִישׁוּ דָּמְיָא לְלֹקֵט וּלְאָכְלָן וְאֵין בָּהֶם מִשּׁוּם מַקֵּצֶה, וְתַיְפוּק לֵיהּ דְּקָמַפְסִיק בָּזֶה לְחַיּוּתֵיהוּ, אֶלָּא וַדַּאי כֵּיוָן שֶׁלֹּא הִשְׂרִישׁוּ עֲדַיִן אֵין לָהֶם שׁוּם חַיּוּת מִן הַקַּרְקַע וּכְמוֹנָח עַל הַשֻּׁלְחָן דָּמְיָא. וַאֲפִלּוּ לְפִי מָה שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן** ש״י (סק״ו) **בְּשֵׁם הַמְּאִירִי דְּדַוְקָא כְּשֶׁהֵם מְנֻחִים מְגֻלָּה מִלְּמַעְלָה אֲבָל אִם תְּחוּבִין בְּעָפָר אָסוּר עַל כָּל פָּנִים מִדְּרַבָּנָן, וְהָכִי נָמֵי אִפְשָׁר לוֹמַר דְּמָה שֶׁהוּא מֻנָּח בְּתוֹךְ הַכַּד הַנָּקוּב הֲרֵי הוּא כְּטָמוּן בַּקַּרְקַע, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁעֲדַיִן לֹא הִתְחִילוּ כְּלָל לְצָמַח לֹא עֲדִיפִי מֵעֲשָׂבִים שֶׁתְּחוּבִין בָּעָפָר מַמָּשׁ שֶׁלֹּא הִשְׂרִישׁוּ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּסָעִיף ו׳ דְּמֻתָּר לְהוֹצִיאָן בְּשַׁבָּת כֵּיוָן שֶׁלֹּא הִשְׂרִישׁוּ וְאֵינוֹ רוֹצֶה בְּהַשְׂרָשָׁתָן, וְהָכִי נָמֵי דְּכַד הָכָא הֲרֵי לֹא נִתְּנוּ בְּהַעֲמָדָתָן שָׁם לְשֵׁם זְרִיעָה וְגַם לֹא הִתְחִילוּ כְּלָל לְצָמַח. [וְהֵיא דְּעָצִיץ, עַל כָּרְחָךְ מְיֵירֵי שֶׁהַזְּרָעִים שְׁמֻנָּחִים שָׁם נִשְׁתָּרְשׁוּ בְּהָעָפָר שֶׁבָּעָצִיץ, וְאִי נָמֵי אֲפִלּוּ אֵין שָׁם עָפָר בָּעָצִיץ וְלֹא הִתְחִילוּ חִזְרָעִים עֲדַיִן לְצָמַח כְּלָל, הֲלֹא מִסְתַּמָּא נִתְּנוּ בְּמַה שֶׁהִנִּיחַ שָׁם בָּעָצִיץ לְשֵׁם זְרִיעָה,** דְּאִז בְּנָקוּב בְּוַדַּאי אָסוּר לְסַלְקָם מִן הָאָרֶץ כֵּיוָן שֶׁנִּתְּנוּ לְזְרִיעָה דְּהֲוֵי כְּמוֹ שֶׁזּוֹרְעָם. בְּאָרֶץ כֵּיוָן דְּנָקוּב הוּא וְכִדְאִיתָא בְּסָעִיף ו׳ דְּאִם נִתְּנוּ לְזְרִיעָה אָסוּר, וְהָא דְּמַחְמִיר הַמְחַבֵּר אַף בְּאֵינוֹ נָקוּב, מִשּׁוּם דְּאֶחָד מִן הַכֵּלִים עֵץ אוֹ חֶרֶס אֵינוֹ נָקוּב בְּנָקוּב דְּמָיָא וּמַחְמִיר בְּשִׁתֵּיהֶן מִשּׁוּם סְפֵקָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל (ד״ה אפילו). **אַךְ כָּל זֶה אִם מֻנָּחִים שָׁם רַק זֶה יוֹם אוֹ יוֹמַיִם דְּוַדַּאי לֹא הִתְחִילוּ הַגַּרְעִינִים לְצָמַח, אֲבָל אִם מֻנָּחִים שָׁם כְּמָה יָמִים דְּקָרוֹב לוֹמַר שֶׁיֵּשׁ בְּשׁוֹלֵי הַכַּד אֵיזֶה גַּרְעִינִים שֶׁהִתְחִילוּ לְצָמַח עַל יְדֵי הַנֶּקֶב שֶׁבַּכַּד שֶׁהֵרִיחַ מִן הַקַּרְקַע וְיֵשׁ לָהֶם יְנִיקָה מִן הַקַּרְקַע, וּכְשֶׁיִּגְבְּהוּ הַכַּד מִן הָאָרֶץ מַפְסִיק לְחַיּוּתֵיהוּ וְאַף עַל גַּב דְּאֵין מִכָּפְיָן לָזֶה, פְּסִיק רֵישָׁא הוּא, וְכֵן לְעִנְיַן לְהַגְבִּיהַּ הַכַּד מִן הַשֻּׁלְחָן וּלְהַעֲמִידוֹ עַל גַּבֵּי קַרְקַע אֵין נָכוֹן רַק אִם דַּעְתּוֹ שֶׁיַּעֲמֹד שָׁם יוֹם אוֹ יוֹמַיִם, אֲבָל אִם יַעֲמֹד שָׁם כְּמָה יָמִים [וְהַמָּקוֹם הַהוּא הוּא מָקוֹם לַח,** וְכִדְמוֹכַח לְעֵיל בְּסָעִיף ד׳ דְּאִי לָאו הָכִי אֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁיִּצְמַח לְבַסּוֹף] **נִרְאֶה דְּאָסוּר,** דְּלְבַסּוֹף בְּוַדַּאי יִצְמְחוּ הַגַּרְעִינִים וְיִמָּשְׁכוּ חִיּוּתֵיהוּ מִן הַקַּרְקַע וְנֶחְשָׁב בַּעֲמִידָתוֹ כְּזוֹרֵעַ:

*** שֶׁנִּפְשַׁח מֵעֲרֶב שַׁבָּת. הַיְינוּ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִחְיוֹת עוֹד הַעֲנָף אַף עַל גַּב שֶׁעֲדַיִן מְחֻבָּר הוּא בְּקִלְפָּתוֹ, וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לְיַחֵד בָּזֶה דְּאֵין הָעוֹלָם בְּקִיאִין בְּכָךְ וְאֵין לְהַתִּיר כִּי אִם כְּשֶׁנִּפְרַד לְגַמְרֵי מֵהָאִילָן** [פְּרֵי מְגַדִּים (מִשּׁ״ז סק״ח]):

ט * בְּצִנְעָה. עַיִן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה צינור) **שֶׁחֲבִיא בְּשֵׁם הַרַ״ן** (סא. ד״ה ממעכן) **שֶׁכָּתַב דְּאָסְשָׁר דַּאֲסְלוּ בְּפַרְהֶסְיָא שָׁרֵי, אֶלָּא דִּלְכַתְּחִלָּה כָּל הֵיכִי דְּמָצֵי כְּבָשִׁים אָסוּר [פְּרֵי מְגַדִּים (א״א ס״ק יב)]: (נב) בְּכָל שֶׁהוּא.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ גַּרְגִּיר אֶחָד: **(נג) לְהַעֲמִיד עֲנָפֵי אִילָנוֹת.** שֶׁקּוֹצְצִין בֵּימוֹת

בֵּאֵר הֵיטֵב

י (ט) **לְהָרִיחַ.** וְכָתַב הַשַּׁ״ז (סק״י) וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּסָעִיף א׳ (סק״ב) דְּאֵין מִשְׁתַּמְּשִׁין אֲפִלּוּ בְּיָרָק, צָרִיךְ לוֹמַר דְּכָאן אֵינוֹ נוֹטְלוֹ בְּיַד דְּאִלּוּ נוֹטְלוֹ לְהַדֵּס בְּיָדוֹ אָסוּר, עַיִן סָעִיף קָטָן א׳: **יא** (י) **בְּכָל שֶׁהוּא.** עַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב) מַה שֶּׁהִקְשָׁה מִשּׁ״ס דִּזְבָחִים דַּף צ״ד (ע״ב) וְהָעֲלָה דְּאֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא בְּשׁוֹרֶה זְמַן אֲרִךְ כְּמוֹ חֲצִי יוֹם וּלְהָכִי נָקַט הַשּׁוֹרֶה, וְכֵן מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם שְׁנוּתָנִים חֲמִשִּׁים לְמַיִם וּמַאֲכִילִין לַבְּהֵמוֹת וּמִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ עִיּוּן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ עַיֵּן שָׁם וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב הַיְד אַהֲרֹן (יפ) **עֲנָפֵי.** שֶׁהוּכִיחַ מֵאֲתָמוֹל לְתִשְׁמִישׁ, וְעַיֵּן סִימָן ש״ח סָעִיף כ״ג

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(נט) זוֹרֵעַ: **ט** (מו) **וַעֲשָׂבִים.** תְּלוּשִׁין [פְּרֵי מְגַדִּים (מש״ז סק״ט)]: (מז) **מִמֵּעֲכָן.** פֵּרוּשׁ (מ) דּוֹרְסָן וּמַשְׁפִּילָן בְּרַגְלָיו, וְכָתַב הַמְּאִירִי פָּרָק חֲבִית (קמד: ד״ה גדולי הפוסקים) דְּלַהֲסִירָם הַנָּה וְהַנָּה אָסוּר אֲפִלּוּ בְּרַגְלוֹ: י (מח) **מֻתָּר לְהָרִיחַ בּוֹ.** דְּלֹא שַׁיְּךְ לְמִגְזַר שֶׁמָּא יְקוֹץ, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה רַק לְהָרִיחַ וְזֶה יָכוֹל הוּא לַעֲשׂוֹת אַף בְּמֻחְבָּר, (מט) וַיֵּשׁ מַחְמִירִין בָּזֶה, א]וְכָתַב בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יא) דְּהָעֶקֶר כְּפָסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. (מנ) ב]וּלְעִנְיַן לְטַלְטְלוֹ בְּיָדוֹ דִּינוֹ כְּמוֹ לְעֵיל לְעִנְיַן קָנִים הָרַכִּים בְּסָעִיף א׳: **(מט) יִקַּח אוֹתוֹ לְאָכְלוֹ.** וְכִי תֵּימָא הָא נַמִי יָכוֹל לְנַעֲשׂוֹתוֹ בְּפִיו מִן הַמֻּחְבָּר, (מג) אֵין לְךָ תְּלִישָׁה גְּדוֹלָה מִזּוֹ. (מד) וְלָכֵן יֵשׁ לְמַחוֹת בְּיַד הַטּוֹעִים וְהוֹלְכִים לְגִנּוֹת בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְקוֹטְפִים פֵּרוֹת מִן הַמֻּחְבָּר וְאוֹכְלִים, וּמִלְּבַד אִסּוּר תְּלִישָׁה אֲסוּרִים גַּם כֵּן אַחַר כָּךְ בַּאֲכִילָה לַכֹּל בְּשַׁבָּת וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שכ״ב סָעִיף ג׳, וְרָאוּי לְמָנוֹת אֲנָשִׁים לְהַשְׁגִּיחַ עַל זֶה עַד שֶׁיִּשְׁתַּקֵּעַ הַדָּבָר: **יא** (נ) **הַשּׁוֹרֶה.** כְּדֵי (מה) שֶׁיִּתְרַכְּכוּ וְיִצְמְחוּ כְּדֶרֶךְ שֶׁשּׁוֹרִין אֵיזֶה תְּבוּאוֹת קֹדֶם הַזְּרִיעָה: **(נא) תּוֹלֶדֶת זוֹרֵעַ.** דְּמַה זּוֹרֵעַ מְכַנֵּן לְאַצְמוּחֵי פֵּירֵי אַף זֶה כֵּן [מוֹעֵד קָטָן ב׳ (ע״ב)]. וְכָתַב בְּחַיֵּי אָדָם (כלל יא ס״ב) דְּהוּא הַדִּין הַשּׁוֹרֶה תְּבוּאָה לַעֲשׂוֹת מֵהֶן (מַאלְצִי״ן) לְשָׁכָר, חַיָּב דְּהִדּוּעַ דְּכַוָּנָתוֹ לְהַצְמִיחַ. וְכָתַב עוֹד דְּתַלְיָא (מו) מִשְּׁנָתַן לַמַּיִם חַיָּב אַף עַל גַּב דְּלֹא יִצְמְחוּ אֶלָּא לְאַחַר כַּמָּה יָמִים, וּמְסַיֵּם דְּאַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר לִשְׁרוֹת תְּבוּאָה לִבְהֶמְתּוֹ, דְּאֵין כַּוָּנָתוֹ לְהַצְמִיחַ אֶלָּא לְרַכֵּךְ הַזַּרְעוֹנִים וְגַם לֹא יָבֹא לִידֵי צְמִיחָה דְּקֹדֶם שֶׁיַּצְמִיחוּ יֹאכְלוּם הַבְּהֵמוֹת. וְדַע דְּכָל זֶה בְּזֶרְעוֹנִים שֶׁאֵין נִבְלָלִים בַּמַּיִם, אֲבָל בְּזֶרְעוֹנִים שֶׁמִּתְעָרְבִים וְנִתְלִים זֶה בָּזֶה בַּמַּיִם כְּמוֹ כַּרְשִׁינִין וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שֶׁמִּתְרַכְּכִין וְנִמּוֹחִים שָׁם וְהַמַּיִם מִתְעַבִּים בְּסִבָּתָם וְנַעֲשִׂים כְּמַיִם שֶׁעָשָׂה אוֹ קֶמַח בְּלוּלִים בְּתוֹכָהּ, אָסוּר לִשְׁרוֹתָן לִבְהֶמְתּוֹ מִשּׁוּם לָשׁ [כְּדִלְקַמָּן ש״מ סָעִיף י״ב וּכְמִתְנִיתִין דְּשַׁבָּת י״ז (ע״ב) וְעַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָה לְהָרַמְבַּ״ם (פ״א מ״ה) וּבְמְאִירִי (ד״ה המשנה החמישית)]. צְמוּקִין וּשְׁאָר פֵּרוֹת יְבֵשִׁים מֻתָּר לִשְׁרוֹת בְּשַׁבָּת, וּמִכָּל מָקוֹם בְּכוֹבֵשׁ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(נט) לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי יֵשׁ מִזֶּה רְאָיָה לִשִׁיטַת הַסּוֹבְרִים דְּפִסְיק רֵישָׁא אָסוּר אַף בִּמְלָתָא דְּרַבָּנָן עַיֵּן שי״ד (ס״א) בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): **ט** (מ) תּוֹסְפְתָּא שֶׁלְּרַבִּינוּ עֲרוּבִין (פ״ח ה״ט) וּמְאִירִי פֶּרֶק חֲבִית (קמד: ד״ה גדולי הפוסקים): י (מח) יָם שֶׁל שְׁלֹמה (ביצה פ״ג סי׳ י׳) וְהוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״י): **(מכ)** אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ג) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״ד) דִּלְא כְּטַ״ז (סק״י). וְאַף דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן שי״ב סָעִיף קָטָן ו׳ דִּעְתּוֹ דְּבַעֲשָׂבִים נָמֵי יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם מַקֵּצֶה אֲפִלּוּ בְּעוֹדָן מְחֻבָּרִים, כְּבָר הִקְשׁוּ עָלָיו הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים שָׁם: **(מג)** רַשׁ״י (סוכה לו: ד״ה אבל אתרוג). **וּמִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן חִיּוּבָא מִסְתָּבֵר כְּמָה אַחֲרוֹנִים דְּלֵית בְּהוּ בֵּין אִם תּוֹלֵשׁ לְעִנְיַן חִיּוּבָא מִסְתָּבֵר כְּמָה אַחֲרוֹנִים דְּלֵית בְּהוּ בֵּין אִם תּוֹלֵשׁ**

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וכן סתם בשו״ע הרב (סט״ז). **ב]** ובשו״ע הרב (ס״ד) אסר בטלטול, וכן מבואר דעתו בסימן שי״ב (ס״ט) דהוי מוקצה [ועיין שעה״צ (ס״ק מב)].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

וְשׁוֹשַׁנִּים שֶׁהֵם נִפְתָּחִים מִלַּחְלוּחִית הַמַּיִם (מהרי"ל מנהגים הל' שבת סי' יט) (נד) (וְעַיִן לְקַמָּן סִימָן תרנ"ד): **יב** שׁ**תְּאֵנִים** שָׁטָבוּשׁ (נה) בְּאִבֵּיהֶן (נו) וְכֵן אִילָן שֶׁיָּבְשׁוּ פֵּרוֹתָיו בּוֹ, (יג) הַתּוֹלֵשׁ מֵהֶם בְּשַׁבָּת (נז) * חַיָּב, אַף עַל פִּי שֶׁהֵם כַּעֲקוּרִים (נח) לְעִנְיַן טֻמְאָה: **יג** ח[א]סוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ (נט) בְּצִדֵּי הָאִילָן, אֲבָל בְּצִדֵּי צִדֵּדִין מֻתָּר. א[ל]פִיכָךְ (ס) אָסוּר לְסָמְכוֹ סַלָּם (סא) לְצִדֵּי הָאִילָן דְּכִי סָלִיק בֵּיהּ מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּצִדֵּדִין, אֲבָל אִם יֵשׁ יָתֵד תְּקוּעָה בְּצִדֵּי הָאִילָן (סב) מֻתָּר לְסָמְכוֹ סַלָּם עָלָיו, דְּהָוֵי לֵיהּ יָתֵד צִדֵּדִין וְסַלָּם צִדֵּי צִדֵּדִין. וְאִם נָעַץ בּוֹ יָתֵד וְתוֹלֶה בּוֹ כַּלְכָּלָה, הַיָּתֵד נִקְרָא צִדֵּדִין (יג) (סג) וְהַכַּלְכָּלָה כְּצִדֵּי צִדֵּדִין. הַגָּהָה: * וּמֻתָּר לִגַּע בְּאִילָן

ש שָׁם מַהָא דְּחַיְּלִין קכ"ד (ע"ב). ת שַׁבָּת קנ"ד (ע"ב). א הָרַ"ן (סוֹ. ד"ה אביי).

בֵּאוּר הַיּטֵב

וְעַיִן סִימָן תרנ"ד דְּאָסוּר לְהוֹסִיף מַיִם בְּשַׁבָּת. מַה שֶּׁנּוֹהֲגִין הַמּוֹן עָם לִתֵּן בְּתוֹךְ כְּלֵי מַיִם וְרָדִים וְכֵיוֹצֵא בָּהֶם, הוֹא אִסּוּר גָּמוּר שֶׁאוֹתָן וְרָדִים נִפְתָּחִים מִלַּחְלוּחִית הַמַּיִם, וּכְבָר כָּתַב הָרַמ"א בְּשֵׁם מָהֲרִי"ל שֶׁאֵין לִתֵּן בְּמֵי עַנְפֵי אִילָנוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם פְּרָחִים וְשׁוֹשַׁנִּים שֶׁהֵם נִפְתָּחִים מִלַּחְלוּחִית הַמַּיִם. כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י). וְעַיִן יְרֵאָהֶרן (הגב"י): **יב** (יג) **הַתּוֹלֵשׁ.** וְנִרְאֶה לִי דְּכַעֲשָׂבִים יְבֵשִׁים כְּלֵי עֶלְמָא מוּדוּ דְּכִלְחוּשִׁין דָּמֵי. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד) דְּלֹא כְּעוֹלַת שַׁבָּת (סק"ט) עַיֵּן שָׁם. [וּבְסַפֶּר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַחֲמָה לִשְׁמֹחַ בָּהֶן בְּבֵית [מַהֲרִי"ל (מנהגים)], וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁהוּכְנוּ (מז) מֵאֶתְמוֹל לְכָךְ אֲבָל סְתָם עַנְפֵי אִילָן הֲוֵי מֻקְצֶה: **(נד)** וְעַיִן לְקַמָּן **סִימָן תרנ"ד.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּשָׁם מְבֹאָר דְּאֵינוֹ מֻתָּר בְּשַׁבָּת כִּי אִם לְהַחֲזִיר בַּמַּיִם שֶׁעָמְדוּ בּוֹ מִכְּבָר בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְלֹא לְהוֹסִיף עוֹד מַיִם צוֹנְנִים וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא לְהַחֲלִיף הַמַּיִם לְגַמְרֵי, וּלְפִי זֶה הָא דְּכָתַב מִקֹּדֶם דְּמֻתָּר לְהַעֲמִידָן הַיְינוּ לְהַחֲזִירָן בְּשַׁבָּת לְתוֹכָן אֲפִלּוּ אִם כְּבָר נִטְּלוּ מֵהֶן אֲבָל לֹא לְהַעֲמִידָן לְכַתְּחִלָּה [תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס"ק כא)· וְחַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל יא ס"ג)]. (מח) וְיֵשׁ אֲחָרוֹנִים שֶׁסּוֹבְרִין דְּמִדְּסָתָם (הַמְחַבֵּר) [הָרַב] מַשְׁמַע דַּאֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה מֻתָּר לְהַעֲמִידָם בְּכַד שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַיִם מְזֻמָּנִים מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְלֹא אָסְרוּ אֶלָּא לְהוֹסִיף עַתָּה מַיִם מֵשׁוּם טָרְחָא יִתְרָה. וְדַע דְּכֵיוָן בָּהֶן פְּרָחִים שֶׁנִּפְתָּחִים מֵחֲמַת הַמַּיִם אָסוּר לְכֻלֵּי עָלְמָא אַף לְהַחֲזִיר בְּמַיִם שֶׁעָמְדוּ בָּהֶם מִכְּבָר:

יב (נה) בְּאִבֵּיהֶן. פֵּרוּשׁ בְּחִבּוּרָן בָּעָנָף: **(נו) וְכֵן אִילָן.** שִׁעוּר הַלָּשׁוֹן כֵּן הוּא, וְכֵן הוּא הַדִּין כָּל אִילָן שֶׁיָּבְשׁוּ וְכוּ' וְלָאו דַּוְקָא תְּאֵנָה. וּבְנִשְׁמַת אָדָם (ח"ב כלל יב אות ב) כָּתַב שֶׁטָּעוּת סוֹפֵר הוּא וְצָרִיךְ לוֹמַר וְכֵן אִילָן שֶׁיָּבְשׁ וּבוֹ פֵּרוֹת· וּלְפִי זֶה מֵעִקָּרָא אַשְׁמְעִינַן דַּהָאִילָן לַח וְרַק הַפֵּרוֹת נִתְיַבְּשׁוּ, וְאַחַר כָּךְ אַשְׁמְעִינַן דַּאֲפִלּוּ הָאִילָן עַצְמוֹ יָבֵשׁ אֲפִלּוּ הָכִי חָשִׁיב כְּמֻחְבָּר: **(נז) חַיָּב.** א[ל]כְתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד) דְּבַעֲשָׂבִים יְבֵשִׁים מוֹדוּ דְּכִלְחוּשִׁין דָּמֵי וְהַתּוֹלֵשׁ מֵהֶם פָּטוּר, אֲבָל אִסּוּר דְּרַבָּנָן יֵשׁ אֲפִלּוּ בַּעֲשָׂבִים וְלִפְעָמִים יֵשׁ גַּם כֵּן חִיּוּב חַטָּאת בְּזֶה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְתִּי בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה חייב). בְּצִלִּים שֶׁדַּרְכָּן לְהִשְׁתָּרֵשׁ בַּעֲלִיָּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עָפָר וְנִשְׁתָּרְשׁוּ שָׁם וְגַם רוֹצֶה בְּהִשָּׁרְשָׁתָן, הַתּוֹלֵשׁ חַיָּב אַף עַל גַּב שֶׁכָּפַל הַבָּצָל מְגִלָּה וְאֵין דֶּרֶךְ גִּדּוּלָן בְּכָךְ, אֲבָל אִם נָפְלָה עֲלֵיהֶן מַפֹּלֶת וְנִתְכַּסּוּ הָאֲמָהוֹת שֶׁל הַבְּצָלִים וְהֶעָלִין מְגַלִּין כְּדַרְכָּן גִּדּוּלָן וְנִשְׁתָּרְשׁוּ שָׁם, אֲפִלּוּ אֵינוֹ רוֹצֶה בְּהִשָּׁרְשָׁתָן חַיָּב כְּמוֹ שֶׁאִם הָיָה נִטּוּעַ בַּשָּׂדֶה [מָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן (י"ג) (י"ד)] בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת הָרַא"ש (כלל ב סי' ד) מִמִּשְׁנָה ב' פֶּרֶק ה' דְּמַעֲשְׂרוֹת עַיֵּן שָׁם בַּמִּשְׁנָה, וְעַיֵּן בִּשְׁנוֹת אֱלִיָּהוּ שָׁם, וְצָרִיךְ עִיּוּן]: **(נח) לְעִנְיַן טֻמְאָה.** פֵּרוּשׁ טֻמְאַת אֳכָלִין דְּלֹא מְקַבְּלֵי טֻמְאָה בִּמְחֻבָּר וְזֶה חָשׁוּב כְּתָלוּשׁ: **יג (נט) בְּצִדֵּי הָאִילָן.** פֵּרוּשׁ דָּבָר הַתָּחוּב אוֹ קָשׁוּר בְּאִילָן מִקְּרֵי צְדֵי הָאִילָן, אֲבָל דָּפְנֵי הָאִילָן עַצְמוֹ לֹא מִקְּרֵי צְדֵדִין אֶלָּא גּוּף הָאִילָן הוּא. וְצִדֵּי צְדֵדִין הוּא דָּבָר הַנִּשְׁעָן בְּדָבָר הַתָּחוּב בְּאִילָן וְכֵן מִתְבָּאֵר בְּדִבְרֵי הַמְחַבֵּר לְקַמִּיהּ: **(ס) אָסוּר לְסָמְכוֹ סַלָּם.** (מט) אֵין הַלָּשׁוֹן מְדֻקְדָּק, וְשֶׁעִוּר הַדְּבָרִים דְּאֵין לִסְמוֹךְ סֻלָּם לְאִילָן מֵעֶרֶב שַׁבָּת לַעֲלוֹת עָלָיו בְּשַׁבָּת, דְּכִי סָלִיק בֵּיהּ וְכוּ'. וּלְסָמְכוֹ הַסֻּלָּם בְּשַׁבָּת בְּוַדַּאי אָסוּר אֲפִלּוּ אֵינוֹ סוֹמְכוֹ בְּאִילָן גּוּפָא רַק עַל הַיָּתֵד הַתָּקוּעַ בּוֹ, דְּזֶהוּ גּוּפָא מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּצִדֵּי אִילָן מִקְּרֵי: **(סא) לְצִדֵּי הָאִילָן.** פֵּרוּשׁ לְדָפְנוֹ: **(סב) מֻתָּר לְסָמְכוֹ.** הַיְינוּ (נ) דְּמֻתָּר לִסְמוֹךְ סֻלָּם מֵעֶרֶב שַׁבָּת לַעֲלוֹת עָלָיו בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם דְּהָוֵי לֵיהּ יָתֵד וְכוּ'. וְיִזָּהֵר שֶׁלֹּא יַנִּיחַ רַגְלוֹ עַל הַיָּתֵד אֶלָּא עַל שִׁלְבֵי הַסֻּלָּם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְא מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּצִדֵּדִין [שַׁ"ס (קנה).]: **(סג) וְהַכַּלְכָּלָה כְּצִדֵּי צְדֵדִין.** לְפִיכָךְ מֻתָּר לְהַנִּיחַ בָּהּ פֵּרוֹת וְלִטֹּל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

לְכַתְּחִלָּה עַל זְמַן מוּעָט דְּלֹא אַפְשָׁר שֶׁיַּצְמִיחַ בְּזֶה הַזְּמַן, אֲבָל אִם נָתַן עַל זְמַן חֲצִי יוֹם [לְדִידֵיהּ דְּסוֹבֵר דְּבָזֶה הַזְּמַן יוּכַל לְהַצְמִיחַ], אֲפִלּוּ אִם נָתַן בְּיוֹם הַשַּׁבָּת סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה חַיָּב (מא) דְּמִיָּא דְּזוֹרֵעַ בְּזֶה הַזְּמַן: (מז) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג): (מם) פְּרִי (מְגִדִּים (א"א ס"ק יג) וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ הַגְּרַ"ז (סי"ח). וַאֲפִלּוּ דַּיֵּשׁ לִסְמוֹךְ עַל זֶה אִם שָׁכַח לְהַעֲמִידָן מִבְּעוֹד יוֹם כֵּיוָן שֶׁאֵין בְּהֶן פֵּרוֹת וְלֵית בָּזֶה חֲשָׁשׁ דְּאוֹרַיְיתָא:

יג (מם) אַחֲרוֹנִים וּפְשׁוּט: **(נ)** אַחֲרוֹנִים:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (סי"ט) לא הזכיר כלל עשבים לחלק בהם בין יבשים ללחים. וכן בסעיף ח' לא כתב בין לחין בין יבשים, ומשמע שאין חילוק בזה לשיטתו [עיין תהל"ד]. **ב]** ובשו"ע הרב (סי"ט) נקט כדעה זו.

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

קפב: הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן שלו שלז

וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְנַדְּנוּ (בית יוסף) (ד"ה ספיקא) בשם ארחות חיים). בּוֹר עָמֹק אֲפִלּוּ מַאָה אַמּוֹת, מֻתָּר לְיָרֵד וְלַעֲלוֹת, וּמְטַפֵּס וְיוֹרֵד וּמְטַפֵּס וְעוֹלֶה וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יַעֲקֹר קַרְקַע בִּירִידָתוֹ וַעֲלִיָּתוֹ (טור):

שלז דִּין כְּבוּד הַבַּיִת וְדָבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן. וּבוֹ ד' סְעִיפִים:

א מסקנא דגמרא שבת כ"ב (ע"א) ובקמה דוכתי. ב שם. ג מסקנא דגמרא שבת צ"ה (ע"א). ד טור בשם הרמב"ם בפרק (א') [פכ"א (ה"ג)].

א (א) [א]דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן, מֻתָּר, וְהוּא שֶׁלֹּא יְהֵא (ב) פְּסִיק רֵישֵׁיהּ. (ג) [ב]הִלְכָךְ גּוֹרֵר אָדָם מִטָּה כִּסֵּא וְסַפְסָל (ד) בַּיִן (ה) גְּדוֹלִים בַּיִן קְטַנִּים, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת חָרִיץ. [ג]וּמֻתָּר (ה) לְרַבֵּץ הַבַּיִת, כַּיָּון שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לְהַשְׁווֹת גֻּמּוֹת אֶלָּא שֶׁלֹּא יַעֲלֶה הָאָבָק: **ב** * [ד]אָסוּר (ו) לְכַבֵּד הַבַּיִת

בֵּאוּר הַלָּכָה

הַכַּלְכָּלָה צַר דִּכְשֶׁנּוֹטֵל חֵפֶץ מִן הַכַּלְכָּלָה מַנִּיד הָאֵילֶן, בְּכָל עִנְיָן אָסוּר. וּלְהִשָּׁעֵן בְּאֵילָן, בְּבָרְיָא מֻתָּר בְּחֵפֶץ אָסוּר. יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה (ביצה פ"ה ס"ו) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו) עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִמֶּנָּה אֲבָל הַכַּלְכָּלָה עַצְמָהּ אָסוּר לִטָּלָהּ אוֹ לִתְלוֹת בְּיִתֵּד וְכַנַּ"ל גַּבֵּי סֻלָּם. וְאִם הַכַּלְכָּלָה תְּלוּיָה בָּאִילָן עַצְמוֹ, אָסוּר לִטֹּל חֵפֶץ מִמֶּנָּה וְכֵן לִתֵּן לְתוֹכָהּ דְּקָמַשְׁתַּמֵּשׁ בְּצַדָּדִין [שַׁ"ס (קנה.)]. (ה) [ג]וְאִם פִּי הַכַּלְכָּלָה צַר דִּכְשֶׁנּוֹטֵל חֵפֶץ מִן הַכַּלְכָּלָה מַנִּיד הָאִילָן, אָסוּר בְּכָל עִנְיָן מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאִילָן. (נג) [א]וּלְהִשָּׁעֵן בְּאִילָן, (נג) אִם הָאָדָם בָּרִיא מֻתָּר וְאָסוּר, וְהַטַּעַם, דְּאָדָם בָּרִיא אֵינוֹ סוֹמֵךְ עָלָיו אֶלָּא מְעַט וְלֹא מִקְרֵי מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמַחֲבָר, אֲבָל תַּשׁ כֹּחוֹ צָרִיךְ לִסְמֹךְ בְּכָל כֹּחוֹ עָלָיו וּמִקְרֵי מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמַחֲבָר וְאָסוּר, וְהָנֵי מִלֵּי כְּשֶׁאֵינוֹ מְנִידוֹ אֲבָל כְּשֶׁמְּנִידוֹ אֲפִלּוּ בְּבָרְיָא אָסוּר (נד) דְּזֶה גּוּפָא שְׁמוּשׁ הוּא: אַקְדִּים לְסִימָן זֶה הַקְּדָמָה קְצָרָה וְהִיא. חוֹרֵשׁ הוּא אֶחָד מל"ט אָבוֹת מְלָאכוֹת, וְכֵיוָן שֶׁכַּוָּנַת הַחוֹרֵשׁ לְרַפּוֹיֵי אַרְעָא דְּאִי טוֹב לְזָרִיעָה וְגַם כְּוָנָתוֹ לְהַשָּׁוּוֹת הַגֻּמּוֹת וּלְיַפּוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַמָּקוֹם שָׁוֶה, וְלָכֵן הַתּוֹפֵר בַּשָּׂדֶה אוֹ שֶׁעָשָׂה חָרִיץ אוֹ שֶׁהָיָה שָׁם תֵּל קָטָן וְהִשְׁפִּילוֹ אוֹ שֶׁהָיָה שָׁם מָקוֹם נָמוּךְ וְהִשְׁוָה אוֹתוֹ וְכֵן כָּל הַמַּשְׁוֶה גֻּמּוֹת בְּמָקוֹם הָרָאוּי לִזְרִיעָה, חַיָּב מְשׁוּם חוֹרֵשׁ [וְאִם הָיָה זֶה בַּבַּיִת חַיָּב מְשׁוּם בּוֹנֶה שֶׁמְּתַקֵּן הַבִּנְיָן עַל יְדֵי זֶה], וְכֵן כָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה לְיַפּוֹת הַקַּרְקַע הוּא תּוֹלְדַת חוֹרֵשׁ וְחַיָּב בְּכָל שֶׁהוּא [רַמְב"ם פֶּרֶק (א') וְח'] (ה"א)]:

א (א) דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן. זֶה לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם (פ"א ה"ה): דְּבָרִים הַמֻּתָּרִין לַעֲשׂוֹתָן בְּשַׁבָּת וּבִשְׁעַת עֲשִׂיָּתָן אֶפְשָׁר שֶׁתֵּעָשֶׂה בִּגְלָלָן מְלָאכָה אַחֶרֶת וְאֶפְשָׁר שֶׁלֹּא תֵּעָשֶׂה, אִם לֹא נִתְכַּוֵּן לְאוֹתָהּ מְלָאכָה, מֻתָּר. וְכֵן כַּוָּנַת הַמְחַבֵּר: (ב) פְּסִיק רֵישֵׁיהּ. פֵּרוּשׁ שֶׁבְּוַדַּאי תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה הָאֲחֶרֶת: (ג) הִלְכָךְ. פֵּרוּשׁ כֵּיוָן דְּדָבְרֵי שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן מֻתָּר הִלְכָךְ גּוֹרֵר, דְּאַף עַל גַּב דִּבְהַרְכָּצָה כַּמָּה פְּעָמִים מִתְמַלְאִים הַגֻּמּוֹת בְּעָפָר וּבְאָבָק אֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר לְאוֹ פְּסִיק רֵישֵׁיהּ הוּא אֲפִלּוּ בְּקַרְקַע שֶׁאֵינָהּ מְרֻצֶּפֶת, דְּאָפְשָׁר שֶׁפִּיר שֶׁלֹּא תֵּחָרֵץ בַּקַּרְקַע: (ד) בַּיִן גְּדוֹלִים. דְּמִיטְרַח לֵיהּ לְשַׁאֵם עַל כְּתֵפוֹ וּבַיִן קְטַנִּים דְּיָכוֹל לְקַחֵם עַל כְּתֵפוֹ אֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר לוֹ לְגָרְרָם עַל הָאָרֶץ. כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"א) דִּגְדוֹלִים בְּיוֹתֵר אָסוּר לִגְרֹר עַל הָאָרֶץ דְּפְסִיק רֵישֵׁיהּ דְּבוַדַּאי יַעֲשֶׂה חָרִיץ, (ה) וַאֲפִלּוּ מֻרְצָף בְּקַרְקַע שֶׁל שַׁיִשׁ אָסוּר לִגְרֹר, דְּגָרְרִינַן מֻרְצָף אַטּוּ אֵינוֹ לִגְרֹר, וְאַפִלּוּ מֻרְצָף אַטּוּ אֵינוֹ מֻרְצָף: (ה) לְרַבֵּץ. לְהַזּוֹת מַיִם עַל קַרְקַע הַבַּיִת כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲלֶה הָאָבָק, דְּאַף עַל גַּב דִּבְהַרְכָּצָה כַּמָּה פְּעָמִים מִתְמַלְאִים הַגֻּמּוֹת בְּעָפָר וּבְאָבָק אֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר כֵּיוָן דְּאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן וְגַם לְאוֹ פְּסִיק רֵישֵׁיהּ הוּא, וַאֲפִלּוּ בְּקַרְקַע שֶׁאֵינָהּ מְרֻצֶּפֶת [גְּמָרָא (צה.)]: **ב** (ו) לְכַבֵּד הַבַּיִת. (ג) דְּמִזְיז עָפָר מִמְּקוֹמוֹ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(נג) גַּם זֶה שָׁם וְהוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו): (נד) יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה (ביצה פ"ה ס"ו ב) וְהוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (שם): (נה) מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס"ק טו) וְכֵן מַשְׁמַע בְּפִרְקֵי מַגִּדִּים (א"א ס"ק טו). (נו) כִּדְמוֹכֵחַ בְּשַׁ"ס (קנה.): (נז) וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַלָּכָה (ד"ה ומותר):

א (א) אֲבָל חוֹפֵר גְּמוּר לַיִת בָּזֶה, דְּאֵינוֹ חוֹפֵר כְּדַרְכּוֹ בְּמָקוֹם וְחָצִינָא אֶלָּא כְּלִאַחַר יָד, וּכְבָקִיעַ כְּשֶׁגּוֹרֵר בַּבַּיִת וְלֹא בַּשָּׂדֶה דְּמַקְלְקֵל הוּא עַל יְדֵי הַחֲרִיצִים וּמִדְּרַבָּנַן הוּא דְּאָסוּר [גְּמָרָא ורַשׁ"י מ"ו עַמּוּד ב' (ד"ה איסורא)]. וּמִכָּל מָקוֹם דַּע דְּהָא דְּקָאָמַר לָן דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן מֻתָּר, הוּא אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם דְּכִמְתַכַּוֵּן אִיכָּא אִסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא [כָּן פָּסְקוּ הַפּוֹסְקִים וּכְמַסְקָנַת הַגְּמָרָא שָׁם]: (ג) וּמִסְתַּבְּרָא דְּאִם כָּל הָעִיר מְרֻצָּף בַּאֲבָנִים אוֹ בְּקַרְשִׁים יֵשׁ לְהָקֵל בָּזֶה, וַאֲפִלּוּ אִם נֶחְמִיר לְקַמֵּן בְּכִבּוּד הָכָא קִיל טְפֵי, דַּאֲפִלּוּ בְּאֵינוֹ מְרֻצָּף לַיִת בָּזֶה גָּרְעָא דְּאוֹרַיְיתָא מִכָּפֵּי אַנְפֵּי, אֶחָד דְּהָכָא מְקַלְקֵל עַל יְדֵי הַגֻּמּוֹת שֶׁנַּעֲשִׂים בַּבַּיִת וְלֹא בָּזֶה רַק חוֹפֵר כְּלִאַחַר יָד, וְעוֹד דְּהָכָא מְקַלְקֵל עַל יְדֵי הַגֻּמּוֹת שֶׁנַּעֲשִׂים בַּבַּיִת וְלֹא מְתַקֵּן, וְעוֹד כָּלָם הָלַא אֵינוֹ מְכַוֵּן לָזֶה וְהוּא רַק פְּסִיק רֵישֵׁיהּ דְּלֹא נִיחָא לֵיהּ, וְגַם בָּזֶה לְכָלֵי עֲלְמָא הוּא רַק אִסּוּר דְּרַבָּנַן וּמִבֵּאר לְעֵיל בְּסִימָן שט"ז סָעִיף ג' בְּהַגְּ"ה,

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (סכ"א בסוגריים) כתב: מותר להשען באילן בריא אבל בתש אסור מפני שמנידו והרי זה משתמש באילן [עיין בביה"ל]. **ב]** ובשו"ע הרב (סכ"א) גם פירש כן.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah